

Metsänhoidon suositusten vaikuttavuus ja kehittämistarpeet

Arto Koistinen

Alkusanat

Tapio on tehnyt erityyppisiä neuvontamateriaaleja ja ohjeistusta metsänhoidosta koko historiansa ajan eli vuodesta 1907. Nykyiset metsänhoidon suositukset tuovat esille, millaisin keinoin metsää voidaan hoitaa ja käyttää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi. Suosituksiin on koottu asiantuntemus uusimmista tutkimuksista käytännön toteutukseen.

Metsänhoidon suositusten kuvaamista käytännöistä metsänomistaja voi valita tavoitteidensa mukaisen tavan hoitaa metsiään. Suositukset ovat toimihenkilöiden, yrittäjien ja työntekijöiden tuki sekä työväline metsänomistajien neuvonnassa ja palveluiden tuottamisessa. Metsälainsäädännön uudistumisen myötä suositukset tarjoavat aiempaa monipuolisempia vaihtoehtoja metsien hoitoon- ja käyttöön.

Käsillä oleva projekti on osa metsänhoidon suositusten kehitystyötä. Suositusten on oltava sisällöltään ajantasaisia ja niiden on vastattava metsänomistajien ja yhteiskunnan kulloisiinkin tarpeisiin. Suositukset valmistellaan laajassa yhteistyössä metsä-, ympäristö- ja energia-alan toimijoiden kanssa. On kuitenkin välttämätöntä saada myös suoraa palautetta suositusten eri käyttäjäryhmiltä kehittämistyön pohjaksi.

Projekti on toteutettu osana maa- ja metsätalousministeriön ja Tapion välistä palvelusopimusta. Kiitämme maa- ja metsätalousministeriötä rahoituksesta ja metsänhoidon suositusten ohjausryhmää työn eri vaiheissa saadusta avusta. Esitämme kiitokset myös metsänhoidon suositusten johtoryhmälle ja Lisää puuta kestävästi --seminaariin osallistuneille. Erityiset kiitokset kuuluvat kaikille kyselyyn ja haastatteluihin osallistuneille.

Helsingissä 31. joulukuuta 2016

Tapio Oy

Olli Äijälä

Liiketoimintajohtaja

Koistinen Arto. 2016. Metsänhoidon suositusten vaikuttavuus ja kehittämistarpeet. Tapion raportteja nro 14.

© Tapio Oy

ISSN 2342-804X (pdf)
ISBN 978-952-5632-45-3

<http://Tapio.fi/julkaisut-ja-raportit>

Sisällys

Alkusanat	1
Sisällys	3
Tiivistelmä	5
Lukuohje	7
1 Johdanto	8
1.1 Taustaa	8
1.2 Tavoite	8
2 Menetelmä ja aineistot	9
2.1 Selvitysmenetelmä	9
2.2 Vastaajien kuvaus	9
2.1.1 Toimiala	9
2.1.2 Työn suhde metsänomistajiin	10
2.1.1 Työn suhde metsäalan yrittäjiin ja työntekijöihin	10
2.1.3 Työn suhde metsän virkistyskäyttäjiin	11
3 Metsänhoidon suositusten merkitys	12
3.1 Suositusten merkitys omassa työssä	12
3.2 Suositusten asema metsänhoitomenetelmien toteutuksen kannalta	12
3.3 Vaikutus metsänhoitotöiden käytäntöjen muuttumiseen	13
3.4 Vaikutus puunkorjuun käytäntöjen muuttumiseen	15
3.5 Vaikutus luonnonhoidon käytäntöjen muuttumiseen	16
3.6 Vaikutus talousajatteluun metsänkäyttöä koskevissa päätöksissä	17
4. Metsänhoidon suositusten sisällön kehittäminen	18
4.1 Metsänhoidon suositusten teosten tärkeys	18
4.2 Suosituksista puuttuvat tai riittämättömällä tarkkuudella käsitellyt asiat	19
4.3 Tarpeettomasti tai tarpeettoman tarkasti käsitellyt asiat suosituksissa	20
4.4 Suositusten perustelut	21
4.4.1 Tieteelliset perustelut	21
4.4.2 Taloudelliset perustelut	22
4.4.3 Käytännön kokemuksiin pohjautuvat perustelut	22
4.5 Uusien metsänhoidon suositusten tarve	23
5 Metsänhoidon suositusten hyödyntäminen	24

5.1 Tasarakenteisen metsikön yläharvennuksen käyttö	24
5.2 Eri-ikäisrakenteisen/jatkuvan metsänkasvatuksen käyttö	25
5.3 Luonnonhoidon painottaminen metsätaloudessa	26
5.4 Vesiensuojeluratkaisujen käyttö	26
5.5 Taloudellisesti kannattavan ajankohdan valinta uudistushakkuuseen	27
5.6 Ilmaston muutokseen sopeutuminen	28
5.7 Uusien vaihtoehtojen hyödyntämistä edistäneet ja ehkäisseet tekijät	28
6. Metsänhoidon suositusten käytettävyyden kehittäminen	29
6.1 Metsänhoidon suositusten nykyisten esitysmuotojen käyttö	30
6.2 Metsänhoidon suositusten halutut esitysmuodot	31
6.3 Muut suositusten julkaisutavat ja kanavat	31
6.7. Verkkosivu suosituksista keskustelua varten	32
6.8. Palautteena satuja yleisiä huomioita ja kommentteja metsänhoidonsuosituksista	33
7. Toimenpiteitä metsänhoidon suositusten kehittämiseksi	34
Lähteet	35

Tiivistelmä

Metsälainsäädännön uudistuminen ja uudet metsänhoidon suositukset ovat lisänneet metsänomistajien valinnanmahdollisuuksia merkittävästi. Uudistettu metsälaki tuli voimaan 1.1.2014 ja uusi metsänhoidon pääsuositus julkaistiin samaan aikaan. Lisäksi on julkaistu työoppaina uudet metsänhoidon suositukset talousmetsien luonnonhoitoon, energiapuun korjuuseen, suometsien hoitoon, vesiensuojeluun, kannattavaan metsätalouteen, metsäteiden kunnossapitoon ja riistametsänhoitoon.

Projektissa on selvitetty, miten uudet metsänhoidon suositukset ovat näkyneet metsien käsittelyä koskevassa päätöksenteossa ja mitä suositusten käyttäjät odottavat jatkossa metsänhoitosuosituksien kehittämiseltä. Aineisto saatiin verkkokyselyn avulla, jota täydennettiin muutamilla haastatteluilla. Kyselyyn saatiin 126 vastausta. Vastaajat edustavat melko monipuolisesti metsänhoitosuosituksien käyttäjäkuntaa. Pääosan muodostavat metsäalan ammattilaiset. Vastaajilla on yleensä laajat yhteydet metsänomistajiin, metsäalan yrittäjiin ja työntekijöihin sekä metsien virkistyskäyttäjiin.

Yli 70 % vastaajista on kokenut, että suositukset vaikuttavat paljon metsänhoitomenetelmien toteutukseen metsäalan organisaatioissa. Valtaosan näkemyksen mukaan suositusten uudistuminen ei kuitenkaan näy suoraan kentällä. Muutokset ovat hitaita ja nykyiset pääsuositukset ovat olleet käytössä vasta alle kolme vuotta. Metsälainsäädännön uudistuminen on vaikuttanut osaltaan mahdollisiin toimintatapojen muutoksiin.

Runsaat 10 % vastaajista on sitä mieltä, että joitakin asioita on käsitelty riittämättömästi suosituksissa. Vastausten perusteella ei ole erotettavissa selkeitä ongelma-alueita, joihin useampi vastaaja olisi kiinnittänyt huomiota.

Suosituksien perusteluja pitää valtaosa vastaajista riittävinä. Noin kuudesosa osa haluaa vahvempia perusteluja. Tieteellisten perusteluiden puutteet liittyvät erityisesti jatkuvaan/eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatukseen. Se mainitaan myös aiheeksi, josta on esitetty liian vähän kokemuksiin pohjautuvia perusteluja. Vastauksista ei nouse esille yksittäisiä aiheita, joiden taloudellisissa perusteluissa on puutteita. Mainintoja puutteista saavat mm. luontainen uudistaminen ja jatkuva kasvatus.

Vastausten perusteella suositukset ovat auttaneet yläharvennuksen käyttömahdollisuuksien toteutuksessa. Kritiikki kohdistuu epäonnistuneisiin kohdevalintoihin. Vastauksista ei kuitenkaan voi päätellä, onko valinta kohdistunut väärin kohteisiin suositusten vuoksi vai onko tehty suosituksista poikkeavia kohdevalintoja.

Suosituksien eri-ikäisrakenteisen/jatkuvan metsänkasvatuksen käyttömahdollisuuksista ovat auttaneet menetelmien toteutuksessa ja kohdevalinnassa kohtalaisesti. Kritiikki liittyy itse menetelmän toimivuuteen, josta katsotaan olevan liian vähän tietoa tai josta käsitykset ovat vastaajien mielestä virheelliset.

Luonnonhoidon toteutuksessa ja kohdevalinnassa suositukset ovat auttaneet varsin hyvin. Eräiden vastaajien kokemuksen mukaan suositusten mukainen luonnonhoidon taso ei kuitenkaan toteudu käytännössä. Vesiensuojeluratkaisujen osalta tilanne on samanlainen. Mahdolliset ongelmat liittyvät lähinnä töiden toteutukseen

Metsänhoidon suositukset ovat olleet avuksi uudistushakkuun taloudellisesti kannattavan ajankohdan valinnassa. Puutteina nähdään päätöksentekoa auttavien mallien ja laskentapohjien niukkuus.

Yli puolet vastaajista ei pystynyt sanomaan, ovatko metsänhoidon suositukset ilmastonmuutokseen sopeutumisesta olleet käyttökelpoisia. Kritiikistä voi päätellä, että esitettyjen toimenpiteiden tulee olla entistä konkreettisempia ja ne on perusteltava hyvin.

Uusien vaihtoehtojen käyttöönoton esteinä vastaajat näkevät asenteet, joita jäykistää mm. metsänomistajien ikääntyneisyys. Uudet menetelmät eivät ole myöskään toteutuksen kannalta ongelmattomia. Tähän liittyy osaltaan se, että niiden toteutusta koskevat suositukset ovat osin puutteellisia.

Vastausten perusteella yksittäiset henkilöt käyttävät suositusten eri esitysmuotoja (kirjat, oppaat, maastotaulukot, verkkopalvelu) tilanteen mukaan. Lähes 40 prosenttia vastaajista on jo suositusten sähköisten verkkojulkaisujen käyttäjiä. Jatkossa vastaajat ovat halukkaita käyttämään erityisesti metsänhoidon suositusten sähköisiä julkaisuja sekä verkkosivuja. Painettujen kirjojen asema säilyisi silti melko vahvana. Kiinnostusta herättää ajatus perustaa verkkosivu suosituksia koskevaa keskustelua varten.

Monissa vastauksissa esitettiin, että nykyiset suositukset ovat riittävän laajat eikä niissä tarvita suuria uudistuksia. Tarkennuksia esitettiin silti moniin aiheisiin, mutta mikään aihe ei selkeästi noussut esiin muita vahvemmin. Mainintoja saivat mm. eri-ikäisrakenteisena kasvatus ja sen hakkuutavat, koko kiertoajan talous, metsien terveys, vesiensuojelu, suometsät, kytkentä sertifiointiin sekä metsien muu käyttö (virkistys, porotalous ja matkailu). Vastausten mukaan suositukset ovat edelleen tarpeellisia, vaikka eri toimijoiden ammattitaito onkin keskeisintä onnistumisessa metsätalouden eri osa-alueilla.

Metsänhoidon suositusten kehittämiseksi ehdotetaan, että yksittäisistä aiheista kootaan ja prosessoidaan ajantasaisia tietoja esimerkiksi tutkimusseminaarien avulla. Näissä on syytä hyödyntää uuden tutkimustiedon ohella käytännön toimijoiden kokemuksia niin paljon kuin mahdollista. Yleisviestinnän ohella tarvitaan erityisryhmille, kuten puunkorjuuta tekeville, suunnattua viestintää, jossa on otettu huomioon kohderyhmän tarpeet. Jatkossa on huolehdittava, että metsänomistajat voivat myös omatoimisesti hyödyntää metsänhoidon suosituksia metsiensä käytön suunnittelussa. Suosituksia on tarpeen kehittää verkkosivupohjaiseksi asiantuntijajärjestelmäksi, jossa metsänkäsittelyn eri vaihtoehtojen vertailu on mahdollista nykyistä helpommin.

Lukuohje

Metsänhoidon suosituksia on tarkasteltu neljästä eri näkökulmasta: 1) suositusten merkitys, 2) sisältö, 3) hyödyntäminen ja 4) käytettävyys.

Tulokset pohjautuvat pääosin verkkokyselyyn. Kaikki kyselyyn annetut kommentit on julkaistu kunkin käsittelyn kohdan yhteydessä sellaisinaan. Näin lukijan on mahdollista halutessaan tehdä omia johtopäätöksiä vastausaineiston perusteella.

Metsänhoidon suositukset, joihin tekstissä viitataan, ovat saatavissa verkkosivulta <http://metsanhoitosuosituks.fi/suosituks/>.

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Nykyiset metsänhoidon suositukset on muokattu vastaamaan uudistunutta metsälainsäädäntöä. Pääsuositus hyväksyttiin metsänhoidon suositusten johtoryhmässä 11.12.2013 ja uudistettu metsälaki tuli voimaan 1.1.2014. Lisäksi on julkaistu työoppaina uudet metsänhoidon suositukset talousmetsien luonnonhoitoon, energiapuun korjuuseen, suometsien hoitoon, vesiensuojeluun, kannattavaan metsätalouteen, metsäteiden kunnossapitoon ja riistametsänhoitoon.

Metsälainsäädännön uudistuminen ja uudet metsänhoidon suositukset ovat lisänneet metsänomistajien valinnanmahdollisuuksia merkittävästi. Suositusten monipuolinen hyödyntäminen on katsottu keskeiseksi uudistusten käytäntöön viennissä.

Metsänhoidon suositusten vaikuttavuutta ja kehittämistarpeita on selvitty laajasti mm. vuonna 1998.¹ Tällöin tarkasteltiin vuonna 1994 julkaistuja suosituksia. Lisäksi on tehty julkaistua materiaalia koskevia, suppeampia käyttäjäkyselyjä kehittämistyön tueksi.

1.2 Tavoite

Projektin tavoitteena on osaltaan vahvistaa metsänhoidon suositusten tekoa ja suositusten kehittymistä osana kestävän metsätalouden edistämistä. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, miten uudet metsänhoidon suositukset ovat näkyneet metsien käsittelyä koskevassa päätöksenteossa.

Toisena tavoitteena on ollut selvittää, mitä etenkin metsäammattilaiset odottavat jatkossa metsänhoitosuosituksien kehittämiseltä. Tarkastelussa on sekä suositusten sisältö että julkaisukanavat.

¹ Kotiharju, A. 1999. Metsänhoitosuosituksien kehittämis- ja vaikuttavuuskysely 1998. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio.

2 Menetelmä ja aineistot

2.1 Selvitysmenetelmä

Menetelmäksi projektissa on valittu ns. kehittävä vaikuttavuusarviointi², jossa metsänhoidon suositusten vaikuttavuutta peilataan tarvittavaan kehittämiseen. Aineisto on kerätty metsänhoitosuosituksen käyttäjiltä syksyllä 2016.

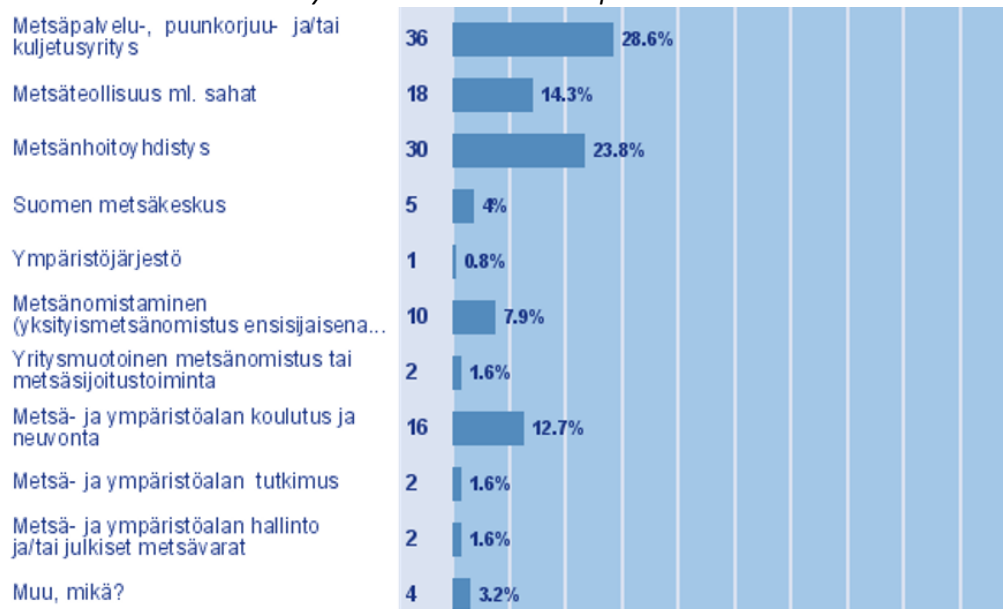
Vastaukset on saatu pääosin ZEF-verkkokyselyn avulla. Vastauslinkin jakelusta huolehtivat metsänhoidon suositusten ohjausryhmän jäsenten organisaatiot. Vastauksia saatiin yhteensä 126 kpl. Verkkokyselyn vastauksia täydennettiin haastattelemalla muutamia verkkokyselyyn vastanneita puhelimitse.

2.2 Vastaajien kuvaus

2.1.1 Toimiala

Kyselyyn vastanneet edustavat melko monipuolisesti metsätalouteen liittyviä eri toimialoja. Kysely kohdistettiin ensisijaisesti metsäalan ammattihenkilöille. Heitä on yli kaksi kolmasosaa vastanneista. ”Muu”-ryhmässä on muun elinkeinon harjoittajia ja muun kuin metsäalan yrittäjiä.

Millä metsätalouteen liittyvällä toimialalla toimit pääasiallisesti?

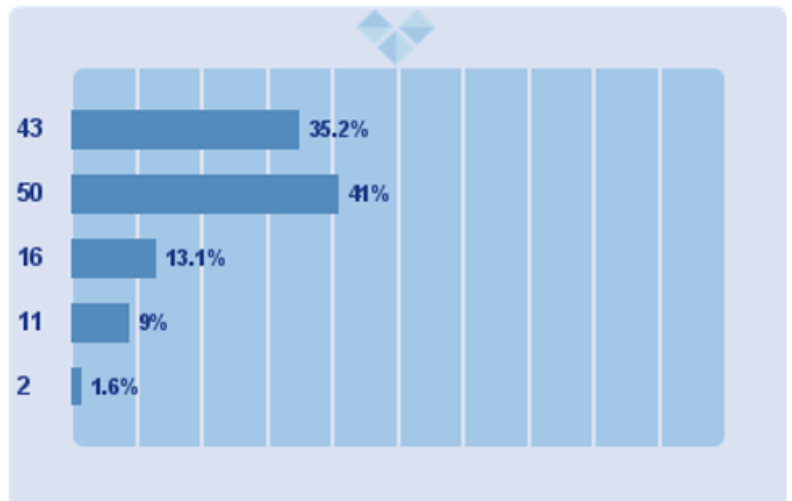
² Esim. Saari, E., Hyytiäinen, K. & Lähteenmäki-Smith, K. 2008. Kehittävä vaikuttavuusarviointi menetelmänä tutkimus- ja kehitystoiminnan suuntaamisessa ja oppimisessa. Hallinnon tutkimus 1/2008 https://www.researchgate.net/publication/236010456_Kehittava_vaiikuttavuusarviointi_menetelmana_tutkimus-ja_kehitystoiminnan_suuntaamisessa_ja_oppimisessa

2.1.2 Työn suhde metsänomistajiin

Yli kaksi kolmasosaa vastaajista on henkilökohtaisesti suoraan yhteydessä metsänomistajiin joko paljon tai jossain määrin. ”Muu tilanne” –kohdan valinneet vastaajat kertoivat olevansa itse metsänomistajia.

Millainen on työsi kosketuspinta metsänomistajiin?

Olen paljon yhteydessä metsänomistajiin henkilökohtaisesti
Olen jonkin verran yhteydessä metsänomistajiin henkilökohtaisesti
En ole itse yhteydessä, mutta organisaatiossani on metsänomistajiin...
Minulla tai organisaatiollani ei ole suoraa yhteyttä metsänomistajiin
Muu tilanne, millainen?

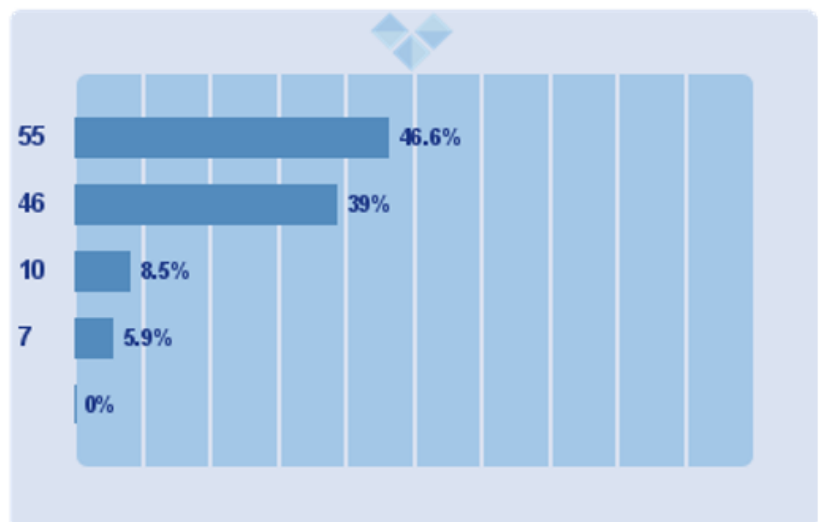

2.1.1 Työn suhde metsäalan yrittäjiin ja työntekijöihin

Henkilökohtaiset yhteydet metsäalan yrittäjiin ja työntekijöihin ovat vastaajille vielä yleisempiä kuin metsänomistajiin. Tämä viittaa siihen, että suoraan metsänomistajia palvelevien henkilöiden osuus voi olla jossain määrin aliedustettuna vastaajien joukossa.

Millainen on työsi kosketuspinta metsäalan yrittäjiin ja työntekijöihin?

Olen paljon yhteydessä yrittäjiin ja työntekijöihin henkilökohtaisesti
Olen jonkin verran yhteydessä yrittäjiin ja työntekijöihin...
En ole itse yhteydessä, mutta organisaatiossani on yrittäjiin ja...
Minulla tai organisaatiollani ei ole suoraa yhteyttä yrittäjiin tai...
Muu tilanne, millainen?

2.1.3 Työn suhde metsän virkistyskäyttäjiin

Metsän virkistyskäyttäjiin on työn kautta yhteydessä yli puolet vastaajista. Lisäksi monilla on yhteys virkistyskäyttäjiin oman organisaation välityksellä, vaikka suora henkilökohtainen yhteys puuttuisi.

Millainen on työsi kosketuspinta metsän virkistyskäyttäjiin?

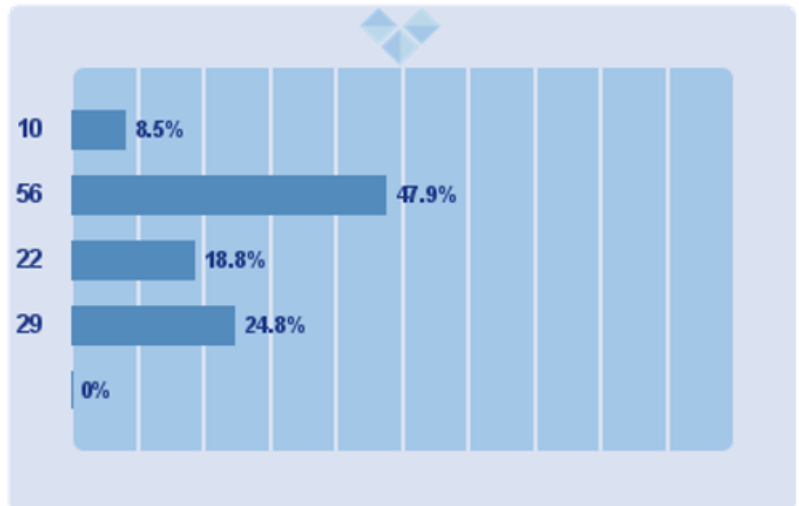
Olen paljon yhteydessä metsän virkistyskäyttäjiin...

Olen jonkin verran yhteydessä metsän virkistyskäyttäjiin ...

En ole itse yhteydessä, mutta organisaatiossani on metsän...

Minulla tai organisaatiollani ei ole suoraa yhteyttä metsän...

Muu tilanne, millainen?

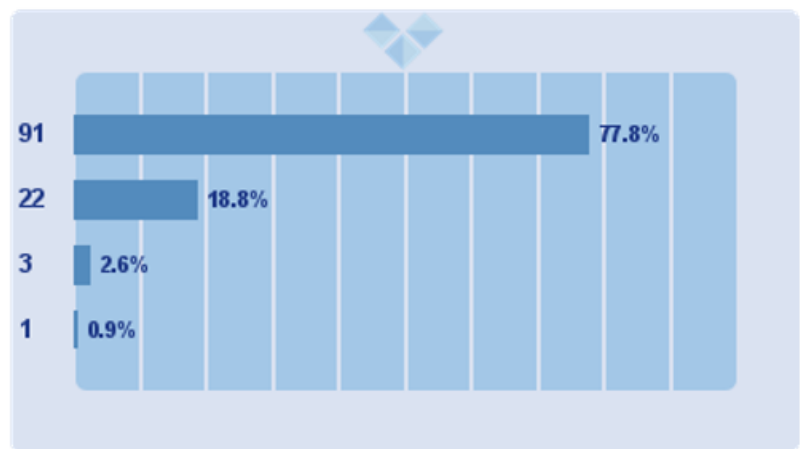
3 Metsänhoidon suositusten merkitys

3.1 Suositusten merkitys omassa työssä

Vastaajista yli kaksi kolmasosaa kokee, että metsänhoidon suositukset ovat suoraan mukana heidän työssään. Lähes viidenneksellä suositukset ovat välillisesti osana omaa työtä.

Millainen merkitys metsähoidon suosituksilla on omassa työssäsi?

Suosituksat ovat mukana suoraan työssäni
Suositukset ovat mukana välillisesti työssäni
Suosituksilla ei ole liittymää työhöni
Työni suhde suosituksiin on muu kuin edellä, millainen?

3.2 Suositusten asema metsänhoitomenetelmien toteutuksen kannalta

Yli 70 % vastaajista näkee, että suositukset vaikuttavat paljon metsänhoitomenetelmien toteutukseen metsäalan organisaatioissa. Metsänhoitomenetelmiin luetaan tässä erilaiset metsänhoitotavat kuten uudistaminen, taimikonhoito, kunnostusojitus, lannoitus jne. Kolmanneksen näkemyksen mukaan suositukset vaikuttavat toteutukseen jonkin verran. Vain harva katsoo, etteivät suositukset juuri vaikuta metsänhoidon käytäntöihin.

Millaisena näet suositusten aseman metsänhoitomenetelmien toteutuksen kannalta tuntemissasi metsäorganisaatioissa

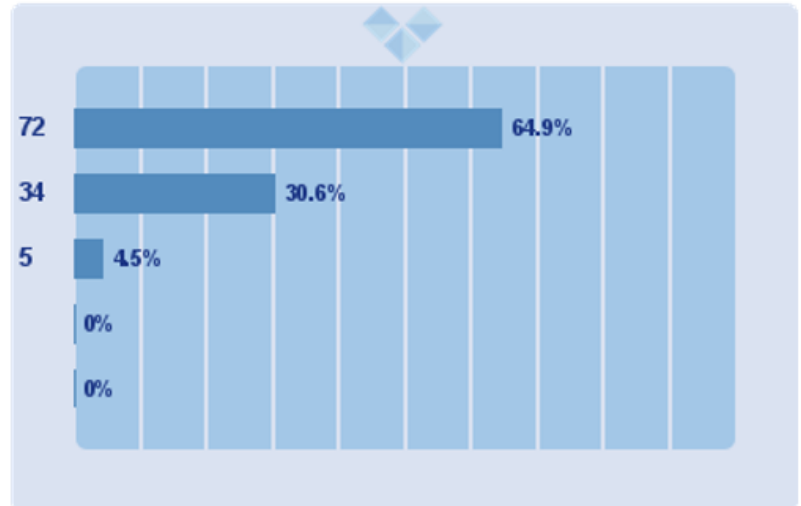
Suosituks¹ vaikuttavat paljon käytäntöihin

Suosituks¹ vaikuttavat jonkin verran käytäntöihin

Suosituks¹ eivät juuri vaikuta käytäntöihin

Muu kuin edellä, millainen vaikutus?

En osaa sanoa

3.3 Vaikutus metsänhoitotöiden käytäntöjen muuttumiseen

Metsänhoidon suositukset ovat uudistuneet merkittävästi vuoden 2012 jälkeen. Noin puolet vastaajista on kokenut, etteivät uudistetut suositukset ole suoraan vaikuttaneet metsäorganisaatioiden toimintaan. Koska metsänhoitosuosituksilla nähdään kuitenkin suuri käytännön merkitys (luku 3.2), tämä merkinnee sitä, että uudistetut suositukset on otettu varsin hitaasti käytäntöön.

Uudistetut suositukset ovat toisaalta rakentuneet pitkälti vanhojen suositusten pohjalta eikä organisaatioissa ole ollut välttämättä suurta tarvetta muuttaa toimintatapoja. Jo aiempien suositusten käytäntöön viennin yhteydessä on todettu, että muutokset kentällä ovat hitaita. Nykyiset pääsuositukset ovat olleet käytössä vasta alle kolme vuotta.

Vajaa kolmannes vastaajista on havainnut suositusten uudistumisen vaikuttaneen käytäntöjen muuttumiseen. Vaikutusten näkymistä on toisaalta vaikeaa arvioida, mitä osoittaa varsin suuri en osaa sanoa –vastausten osuus. Metsälainsäädännön uudistuminen on todennäköisesti vaikuttanut osaltaan merkittävästi mahdollisiin toimintatapojen muutoksiin.

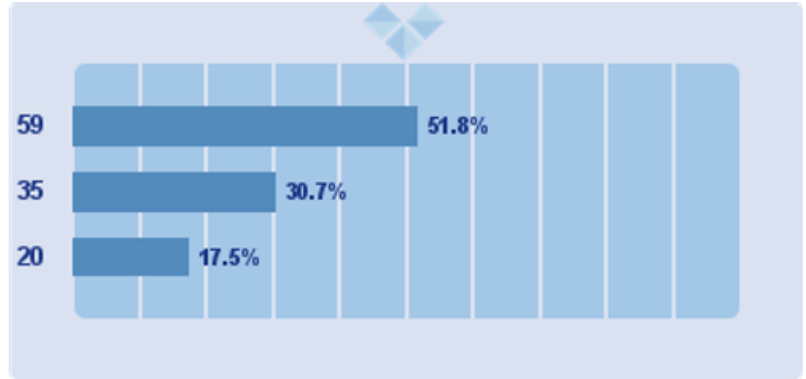
Sanallisissa vastauksissa tulivat esille mm. eri-ikäisrakenteisen metsän kasvat²us sekä kannattavuuden huomioiminen sekä yleisempänä asiana suositusten monipuolistuminen.

Ovatko uudistetut metsänhoidon suositukset vaikuttaneet metsänhoitotöiden käytäntöjen muuttumiseen tuntemissasi metsäorganisaatioissa?

Eivät mainittavassa määrin

Kyllä, ainakin jossain määrin, miten?

En osaa sanoa

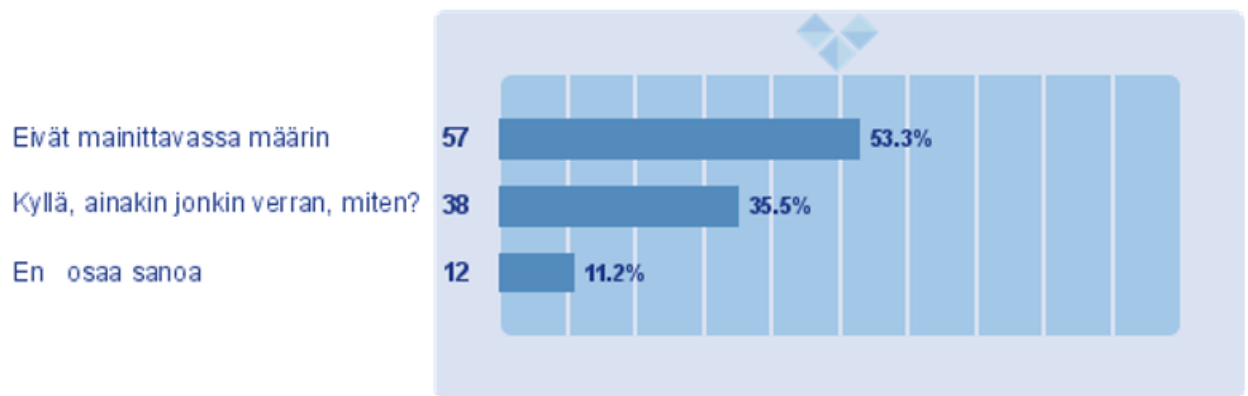
- : pikkuhiljaa käyttöön
- : vanhat tavat ja perinteet istuvat vielä tiukassa joillakin maanomistajilla...
- : Istutusmäärät, riistatiheiköt, säästöpuiden valinta
- : kannattavuusajattelu!
- : riistapuskat
- : Monipuolistuneet hieman
- : metsän käsittelyn monipuolistumisena
- : Monimuotoisuuden parempi huomioon ottaminen, vesistön suojelun parantuminen jne
- : Uudistaminen monipuolistunut.
- : reunavyöhykkeet, lietekuopat, jättöpuuryhmät jne
- : Eri-ikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen sekä maisemanhoitoon
- : Poimintahakkuu
- : uusia metsänkäsittelytapoja. Vaatinut mm. lisää koulutusta
- : tulkintamme on väljentyne
- : Esim. yläharvennuksen lisääntyminen
- : E puun korjuussa tullut lisää ohjeistusta
- : Uusia mahdollisuuksia hyödynnetään erityiskohteissa
- : taimikonhoito ja uudistamisketju
- : Suositusten ohjeita pyritään aina noudattamaan
- : kannattavuusasioita on voitu nostaa paremmin esiin, kiitos ko. julkaisun
- : eri-ikäisrakenteisen metsänkäsittelyn mahdollisuus
- : No aivan ratkaisevasti esim metsälainsäädännön uudistuksen vuoksi

3.4 Vaikutus puunkorjuun käytäntöjen muuttumiseen

Noin kolmannes vastaajista on huomannut suositusten vaikuttaneen puunkorjuun käytäntöjen muuttumiseen. Puunkorjuulla tarkoitetaan tässä kaikkia metsässä tehtäviä kasvatus- ja uudistushakkuita niin kivennäis- kuin turvemailla. Siihen sisältyy sekä aines- että energiapuun korjuu.

Muutoksista mainittiin yleisimmin yläharvennuksen käyttö. Myös luonnonhoitoon kuten säästöpuihin on kiinnitetty huomiota puunkorjuussa. Yleisvaikutelma on, että nämä näkyvät muutokset ovat olleet melko pieniä. Ne osoittavat kuitenkin muutoksen suuntia.

Ovatko uudistetut metsänhoidon suositukset vaikuttaneet puunkorjuun käytäntöjen muuttumiseen tuntemissasi metsäorganisaatioissa?

- : yläharvennuksia tehdään enemmän
- : vesistöjen suojavyöhykkeet, uudistamisiät, yläharvennukset
- : jatkuva kasvatus
- : Monimuotoisuuden, riistan elinolosuhteiden parempi huomioonottaminen
- : säästöpuita jää enemmän, rannat, purot, yms. huomioidaan tarkemmin, jonkun verran myös sitten näkynyt siinä et aikaisemmin menee aukoksi ja tehdään eri hakkuutapoja ristiin esim. jatkuvan kasvatuksen menetelmät
- : Muutoksia hakkuutavoissa.
- : ei ainoastaan avohakkuuta.
- : riistatiheiköt, lahoppuut jne.
- : Yläharvennuksen hyödyntäminen
- : Avohakkuiden tarkempi rajausta, säästöpuut
- : uudet metsänkäsittelytavat
- : yläharvennus lisääntynyt, keskenkasvuisia metsiä uudistetaan
- : Parempaa suunnittelua
- : Muutamia esimerkkikohteita erirakenteisesta metsänkäsittelystä
- : Ei ole niin paljon avohakkuuta enää.
- : Uudistusrajat. Luonnonhoito
- : eri-ikäishakkuu, kohteita kuitenkin vielä vähän
- : Tiettyjä muutoksia on tapahtunut, joskin ne ovat melko pieniä -siis niiden vaikuttavuus esim. pinta-aloissa)

3.5 Vaikutus luonnonhoidon käytäntöjen muuttumiseen

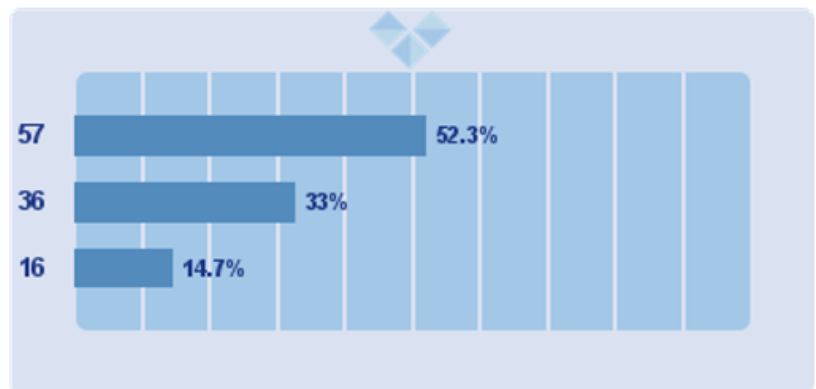
Metsänhoidon suositusten arvioi noin kolmannes vastaajista vaikuttaneen luonnonhoidon käytäntöjen muuttumiseen. Tässä yhteydessä mainittiin mm. riistan huomioon ottaminen, säästöpuut sekä luonnonhoidon yleinen parempi huomioiminen.

Ovatko uudistetut metsänhoidon suositukset vaikuttaneet luonnonhoidon käytäntöjen muuttumiseen tuntemissasi metsäorganisaatioissa?

Eivät mainittavassa määrin

Kyllä, ainakin jonkin verran, miten?

En osaa sanoa

- : Säästöpuut, suojavyöhykkeet
- : mm. suunnittelu parantunut
- : Säästöpuuryhmien parempi etukäteissuunnittelu, reunavyöhykkeiden puuston käsittely jne
- : esim. säästöpuiden määrä
- : Riistanhoitoa painotetaan enemmän
- : talousmetsien luonnonhoidon osalta
- : entistä selkeämmät ohjeet monimuotoisuuden turvaamiseen ja vesiensuojeluun
- : Säästöpuiden määrä on lisääntynyt
- : Luonnonhoitotutkinto
- : Luontoasioihin suhtaudutaan vakavammin
- : Riistatiheiköt otettu käyttöön
- : Pyritään huomioimaan aina

3.6 Vaikutus talousajatteluun metsänkäyttöä koskevista päätöksistä

Vajaa kolmannes vastaajista arvioi talousajattelun vahvistuneen uudistettujen metsänhoitosuosituksen myötä. Vaikuttaa siltä, että kannattavuuden huomioon ottaminen on mukana päätöksenteossa aiempaa vahvemmin.

Ovatko uudistetut metsänhoidon suositukset vahvistaneet talousajattelua metsänkäyttöä koskevista päätöksistä tuntemissasi metsäorganisaatioissa?

Eivät mainittavassa määrin

51

49%

Kyllä, ainakin jonkin verran, miten?

29

27.9%

En osaa sanoa

24

23.1%

- : nyt talous edellä
- : Toimenpiteiden oikea-aikaisuuden ja taloudellisen tuloksen yhteys on parantunut
- : Halvalla koetetaan saada homma tekoon.
- : Talousasioilla en enemmän painoarvoa. Kustannuksia pyritään säästämään.
- : taimikonhoito ja harvennukset ajallaan: kierto-aika
- : Metsänhoidon kannattavuutta ajatellaan yhä enemmän; nettonykyarvo
- : talous mukana päätöksen teossa
- : Lykätään kuluja tuleville polville, eletään tässä ja nyt
- : vähäpuustoisten soiden käsittely
- : uudistuskypsyys määrittely
- : Karujen soiden kasvatuksessa
- : pitää miettiä perusteluja tekemisille

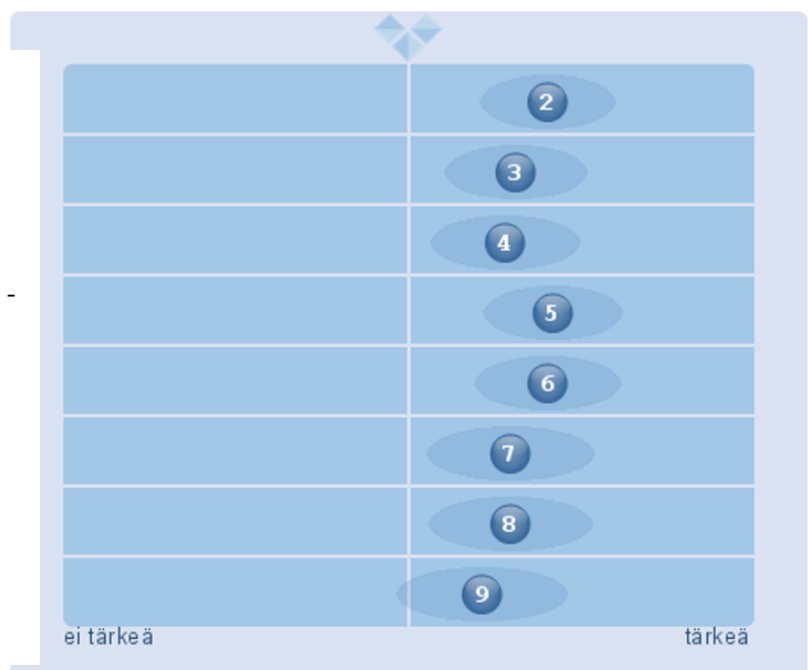
4. Metsänhoidon suositusten sisällön kehittäminen

4.1 Metsänhoidon suositusten teosten tärkeys

Vesiensuojelu-opas sekä opas kannattavaan puuntuotantoon nousivat vastaajien arvioissa tärkeimmiksi työoppaiksi. Ensin mainittu nousi tärkeydeltään samalle tasolle kuin suositusten pääteos. Erot eri teosten välillä olivat kuitenkin melko pienet. Kannattavuutta käsittelevä opas on saattanut herättää tavanomaista enemmän mielenkiintoa, koska asiaa ei ole aiemmin käsitelty erikseen metsänhoidon suosituksissa.

Miten tärkeinä pidät Metsänhoidon suositukset –pääteosta³ tai muita julkaisuja? Huom. ZEF-kyselyn numerointi alkaa numerosta 2. Soikea alue kuvaa vastausten hajontaa. (EOS = ei osaa sanoa)

2. Metsänhoidon suositukset -pääteos (101) (EOS: 5)
3. Metsänhoidon suositukset talousmetsien luonnonhoitoon -työopas (99) (EOS: 5)
4. Metsänhoidon suositukset energiapuun korjuuseen -työopas (99) (EOS: 6)
5. Metsänhoidon suositukset vesiensuojeluun -työopas (96) (EOS: 5)
6. Metsänhoidon suositukset kannattavaan metsätalouteen -työopas (95) (EOS: 6)
7. Metsänhoidon suositukset metsäteiden kunnossapitoon -työopas (96) (EOS: 5)
8. Metsänhoidon suositukset suometsien hoitoon -työopas (96) (EOS: 4)
9. Metsänhoidon suositukset riistametsänhoitoon -työopas (96) (EOS: 8)

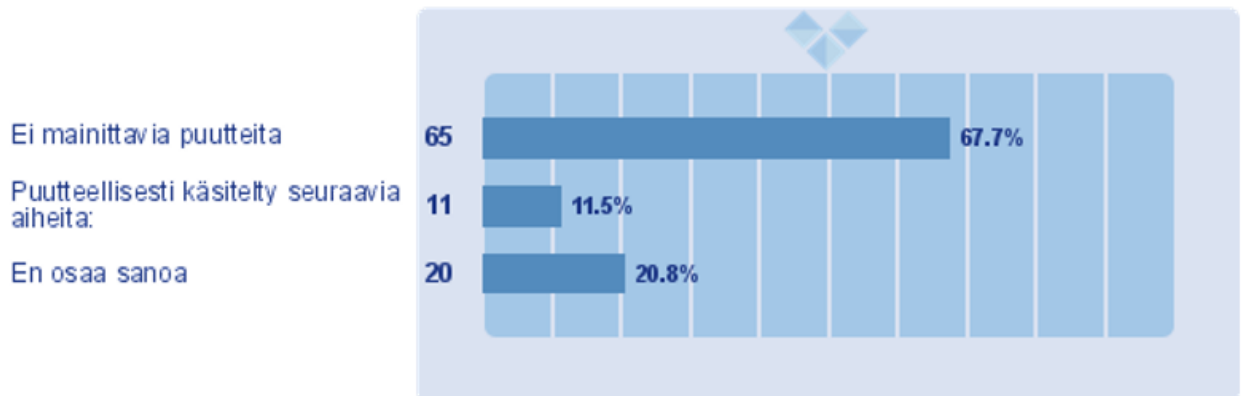

³ ks. <http://metsanhoitosuosituks.fi/suosituksset/>

4.2 Suosituksista puuttuvat tai riittämättömällä tarkkuudella käsitellyt asiat

Runsa 10 % vastaajista on sitä mieltä, että joitakin asioita on käsitelty riittämättömästi suosituksissa. Vastausten perusteella ei ole erotettavissa selkeitä ongelma-alueita, joihin useampi vastaaja olisi kiinnittänyt huomiota. Annetut kommentit on syytä kuitenkin ottaa huomioon suositusten mahdollisissa päivityksissä.

Mitkä asiat puuttuvat nykyisistä suosituksista tai on käsitelty riittämättömällä tarkkuudella?

- : Koko kiertoaikaa koskevan taloudellinen kokonaisnäkemys, eri toimenpiteiden vaikutus taloustulokseen kiertoajan mittakaavassa ja metsän arvonnousun huomioiminen osana metsän tuottoa
- : Kelirikko ja kesähakkuut
- : Suojakaistat vesistöjen ympärillä
- : kannattavuus
- : Jatkuva kasvatus/ tuulituhoriskit
- : poronhoito
- : taajamien lähialueet, suojelualuieden lähialueet
- : metsänhoidon kustannukset
- : virkistyskäytön näkökulmasta voisi olla opas
- : Uhanalaisten metsälajien esiintymien turvaaminen, luonnonhoidon osuus pääoppaassa, erikäsirakenteinen metsänkasvatus käsitelty puutteellisesti pääoppaassa
- : valvonta olematonta

4.3 Tarpeettomasti tai tarpeettoman tarkasti käsitellyt asiat suosituksissa

Tarpeettomia tai liian tarkasti käsiteltyjä asioita on havainnut suosituksissa vain muutama vastaaja.

Yksittäisessä vastauksessa viitataan tehtyihin metsänhoidon suositusten linjauksiin, joita vastaaja pitää epäonnistuneina. Linjauksista vastaavat ohjaus- ja johtoryhmä. Erilaisten toisistaan poikkeavien näkemysten huomioon ottaminen on vaativaa. Suositusten teossa on kiinnitettävä huomiota perusteluiden avaamiseen ja eri vaihtoehtojen mahdollisimman tasapuoliseen esittämiseen.

Mitkä asiat nykyisistä suosituksista ovat mukana tarpeettomasti tai on käsitelty tarpeettoman tarkasti?

Mukana ei ole tarpeettomia asioita

59

62.8%

Seuraavat asiat ovat tarpeettomia:

4

43%

En osaa sanoa

31

33%

- : Korjuu turvemailla.

- : Kantojen nostoon olisi pitänyt ottaa kielteinen kanta ilmasto- ja monimuotoisuussyistä.

Kantojen nosto on suuri hiilen lähde sekä vähentää lahoppuun määrää. Opas ei myöskään ole riittävän avoin ja monipuolinen, vaan ohjaa yhä edelleen jaksolliseen kasvatukseen, avohakkuuseen, maanmuokkaukseen ja viljelyyn. Olisin toivonut monipuolisempaa ja -arvoisempaa otetta.

- : Kokonaisuus on varsin laaja, siinä olisi ehkä tiivistämisen mahdollisuutta. Esim opiskelijoilla luku-urakkaa tulee liikaa ts. ei viitsitä lukea kokonaan

4.4 Suositusten perustelut

Suosittelujen perusteluita pitää valtaosa vastaajista riittävinä. Noin kuudesosa osa näyttää kaipaavan vahvempia perusteluita. Saman verran on myös vastaajia, jotka eivät pysty arvioimaan perustelujen riittävyyttä. Tämä saattaa viitata siihen, etteivät perustelut ole olleet selkeästi esitettyjä. Perustelujen esille tuominen vaatii siten edelleen tehostamista.

Onko suosituksia perustelu riittävästi tieteellisesti, taloudellisesti tai käytännön kokemusten pohjalta?

4.4.1 Tieteelliset perustelut

Tieteellisten perusteluiden puutteet liittyvät erityisesti jatkuvaan /eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatukseen. Aiheesta on tullut pääsuositusten julkaisun jälkeen uutta tutkimustietoa, jota ei ole vielä hyödynnetty suosituksissa.

Uuden tutkimustiedon nopeampaan hyödyntämiseen on kiinnitettävä huomiota. Yksittäisistä aiheista on mahdollista koota ja prosessoida ajantasaisia tietoja esimerkiksi tutkimusseminaarien avulla.

Mitkä tieteelliset perustelut ovat puutteellisia ja mitä aiheita ne koskevat?

Tieteelliset perusteet puutteelliset, missä aiheissa?

- : useissa
- : Jatkuvan kasvatuksen osalta tieteellinen näyttö on varsin ohut
- : Luontainen uudistaminen.
- : evoluutio jatkuu suojelusta huolimatta
- : Sama
- : Energiapuun korjuu - sen haitallisuus on osoitettu monissa tutkimuksissa, mutta silti sitä esitellään osana normaalia metsätaloutta yhä. Monet tieteelliset tutkimukset osoittavat metsäluonnon huonon tilan, mutta se ei näy riittävästi pääoppaan ohjeissa miten monimuotoisuus turvataan. Myös eri-ikäisrakenteisesta metsänkasvatuksesta on olemassa enemmän tieteellisiä tutkimuksia kuin oppaassa on hyödynnetty.

- : jatkuva kasvatus
- : lähdeviittauksia ei löydy kaikista teemoista tasaisesti (lähinnä tulee mieleen opinnäytettä tekevien opiskelijoiden tiedontarpeet

4.4.2 Taloudelliset perustelut

Vastausten perusteella on vaikeaa yksittäisiä hahmottaa aiheita, joiden taloudellisissa perusteluissa on puutteita. Mainintoja saavat luontainen uudistaminen ja jatkuva kasvatus.

Mitkä taloudelliset perustelut ovat puutteellisia ja mitä aiheita ne koskevat?

Taloudelliset perusteet puutteelliset, missä aiheissa?

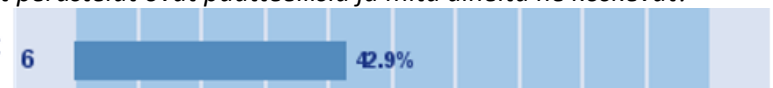
- : kiertoaika
- : Jatkuvan kasvatuksen osalta tarkastelu perustuu liian lyhyen ajan tarkasteluun
- : Luontainen uudistaminen.
- : monessa [aiheessa]
- : ei huomioida pitkää tiliväliä
- : kannattavuusajattelu syvemmäksi
- : kannattavuus näkökulmaa ei tuoda riittävästi esiin
- : Sama
- : uudistaminen

4.4.3 Käytännön kokemuksiin pohjautuvat perustelut

Jatkuva/eri-ikäisrakenteisena kasvatus mainitaan useammassa vastauksessa aiheeksi, josta on esitetty liian vähän kokemuksiin perustuvia perusteluja. Tässä näkyy aiheen ajankohtaisuus ja se, ettei aihetta ole vielä käsitelty erikseen suosituksissa.

Mitkä kokemuksiin pohjautuvat perustelut ovat puutteellisia ja mitä aiheita ne koskevat?

Käytännön kokemusten tuomat perusteet puutteelliset, missä aiheissa?

- : jatkuva kasvatus
- : monessa [aiheessa]
- : suojakaistat
- : tarkastelu yksipuolista
- : jatkuva kasvatus
- : Eri-ikäisrakenteinen kasvatus

4.5 Uusien metsänhoidon suositusten tarve

Monissa vastauksissa esitettiin, että nykyiset suositukset ovat riittävän laajat. Tarkennuksia esitettiin kuitenkin moniin aiheisiin, mutta mikään aihe ei noussut selkeästi esiin muita vahvemmin. Mainintoja saivat mm. eri-ikäisrakenteisena kasvatusta ja sen hakkuutavat, koko kiertoajan talous, metsien terveys, vesiensuojelu, suometsät, kytkentä sertifiointiin sekä metsien muu käyttö (virkistys, porotalous ja matkailu).

Mistä aiheista tarvitaan uusia metsänhoitosuosituksia? Kerro myös syy, miksi tarvitaan. (60) (EOS: 38)

- : Nykyisellään suositukset ovat kattavia. Käytännössä suositusten soveltaminen eri tilanteisiin on ongelmallista
- : uudistamisvelvoitteita tiukennettava ja tasapuolisesti korjuu jälkeen panostettava
- : Virkistyskäyttö talousmetsissä, törmään työssäni ihmisiin jotka ovat usein närkästyneitä nykyisistä metsänkäytön jäljistä.
- : Metsänhoidon eri menetelmien ja toimenpiteiden vaikutukset puuntuotantoon ja taloudelliseen tulokseen. Tutkittua tietoa, ei mitään jatkuvan kasvatuksen uskontoa. Tiukkaa ja tutkittua faktaa päätöksiä tueksi
- : uudistuskypsyys määrittäminen
- : Eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus. Tästä on liikkeellä niin paljon ennakkoluuloihin perustuvaa väärää tietoa, jota metsäneuvojat jakavat työssään. Metsänomistajilla olisi suuri kiinnostunut peitteeseen metsänkasvatukseen, mutta ohjeita siihen on valitettavan niukasti saatavilla. Tapion tulisi olla edelläkävijä tässä asiassa.
- : On aivan turhaa uusia metsänhoitosuosituksia millään tavalla nyt!!
- : Sertifiointin vaikutuksista ja niiden eroista
- : metsien terveys ja metsätuhojen torjunta-
- : talousmetsien yhteiskäyttö mm. poronhoidon ja matkailun kanssa
- : Puunkorjuussa oikean käsittelymenetelmän valintaan pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Uudet hakkuutavat (poiminta, pienaukkohakkuu ja yläharvennus) eivät kerta kaikkiaan sovi jokaiseen kohteeseen. Tulee sekä taloudellisia, että maisemallisia pettymyksiä kun jatkuva kasvatusta ei onnistunutkaan
- : Hakkuiden ja maanmuokkauksen vesiensuojelu on huonolla tolalla kaikista suosituksista, ohjeista ja sertifiointista huolimatta. Vaadittava parempaa.
- : Jatkuva kasvatusta ja niille kohteille muodostuva tuulituho riski
- : ympäristön hoidon arkipäiväistäminen käytännön tasolle.
- : Suojakaista asia uudistettava kokonaan. Maalaisjärjen käyttö pohjaksi!!
- : pehmeiden maiden korjuu. ura painaumat. korjuu määritetty olosuhteissa.
- : Metsän luontaisesta uudistamisesta. Istutus ja muokkaus ei ole taloudellisesti kannattavaa metsänomistajalle, organisaatioille kyllä.
- : Metsänhoito; tutkimuksiin perustuva luontainen uudistaminen.
- : Kiertoajan kokonaisuuden taloustulosta, esim. kahdenkymmenvuoden jaksoissa. Kassavirran lisäksi eri toimenpiteiden oikea-aikaisuuden vaikutus metsän arvonnousuun puuvaraston kasvun, oikean puulajin, täystiheän metsän ja kiertoajan lyhentymisen merkitys sekä terveen metsän merkitys metsätuhojen torjunnan kannalta (myrskyt, eläin-, hyönteis- ja sienituhot)
- : Ei tarvita enää uusia suosituksia, nämä riittävät.
- : Eiköhän olisi hyvä pitää asiat riittävän yksinkertaisina ja selkeinä eli nykyään jo ihan riittävästi ohjeita ja suosituksia yms...
- : Suometsien uudistaminen

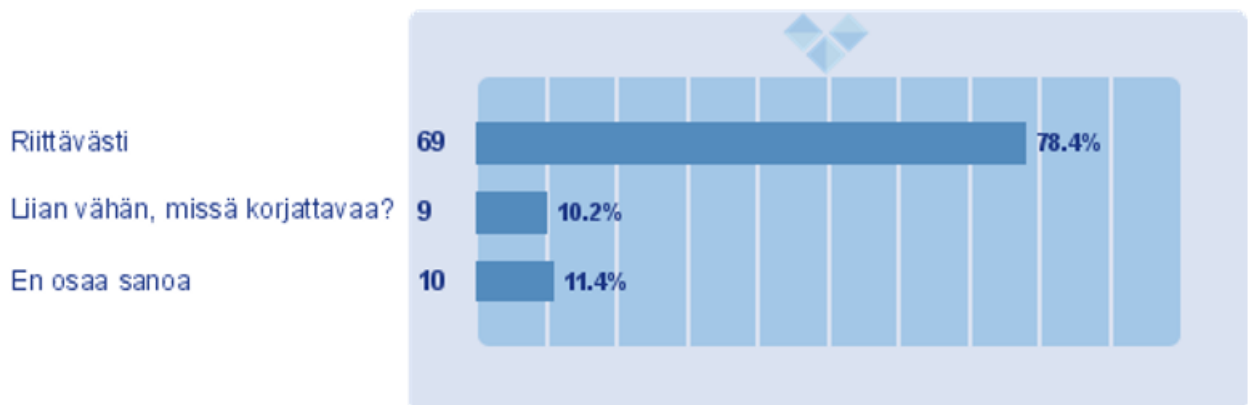
5 Metsänhoidon suositusten hyödyntäminen

5.1 Tasarakenteisen metsikön yläharvennuksen käyttö

Valtaosan mielestä suositukset ovat auttaneet riittävästi yläharvennuksen käyttömahdollisuuksien toteutuksessa ja kohdevalinnassa. Yläharvennuksessa poistetaan pienempien puiden lisäksi myös suurimpia ja taloudellisesti arvokkaimpia puita. Harvennus tehdään erityisesti hyvälaatuisten lisävaltapuiden hyväksi ja se tasaa puuston pituus- ja läpimittajakaumaa. Yläharvennus pidentää metsikön kiertoaikaa.

Noin 10 prosenttia vastaajista esittää kritiikkiä, joka kohdistuu erityisesti epäonnistuneisiin kohdevalintoihin. Vastauksista ei kuitenkaan voi päätellä, onko valinta kohdistunut väärin kohteisiin suositusten vuoksi vai onko tehty suosituksesta poikkeavia kohdevalintoja.

Ovatko suositukset tasarakenteisen metsikön yläharvennuksen käyttömahdollisuuksista auttaneet menetelmän toteutuksessa ja kohdevalinnassa?

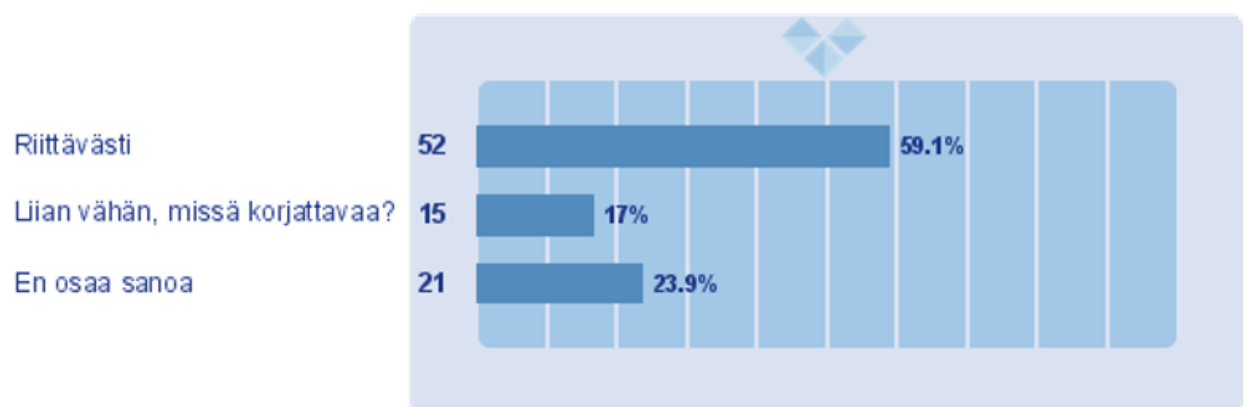

- : on liikaa harsintaa, laatu huononee
- : kohdevalinta väärä
- : Jonkin verran, mutta yläharvennus on kuitenkin jäänyt marginaaliin
- : parhaat puut tulee myydä päätehakkuuna.
- : talous ei näin toimi
- : kohdevalinnat eivät ole onnistuneet
- : Sellaisia kohteita joissa noita olisi ei juurikaan ole.
- : Muutokset metsäalan käytänteissä tapahtuvat hyvin hitaasti

5.2 Eri-ikäisrakenteisen/jatkuvan metsänkasvatuksen käyttö

Suositukset eri-ikäisrakenteisen/jatkuvan metsänkasvatuksen käyttömahdollisuuksista ovat auttaneet menetelmän toteutuksessa ja kohdevalinnassa kohtalaisesti. Vastaajista 17 prosenttia on sitä mieltä, että suositukset aiheesta ovat puutteelliset. Kritiikki liittyy menetelmän toimivuuteen, josta katsotaan olevan liian vähän tietoa tai josta käsitykset ovat virheelliset.

Ovatko suositukset eri-ikäisrakenteisen/jatkuvan metsänkasvatuksen käyttömahdollisuuksista auttaneet menetelmän toteutuksessa ja kohdevalinnassa?

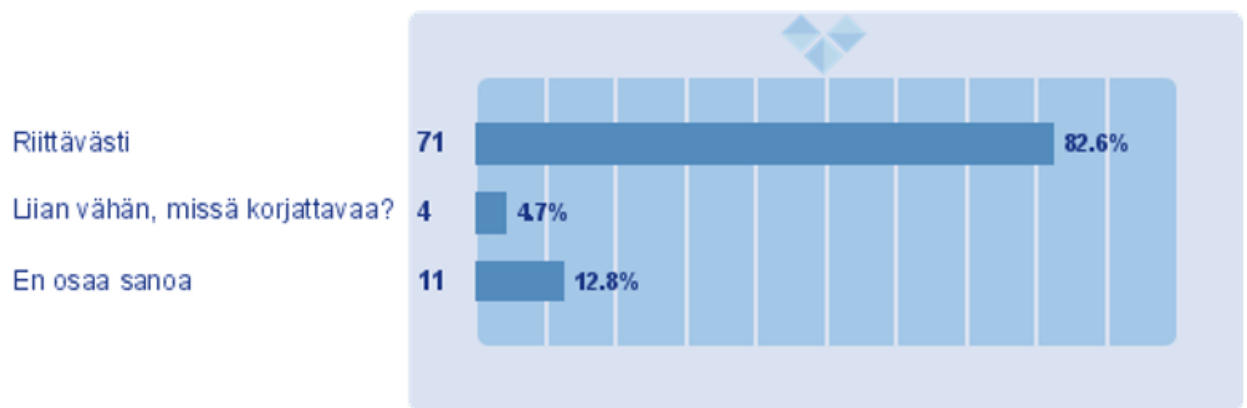
- : jatkuva kasvatusta ei toimi
- : ei ole sopivia kohteita, tehdään väkisin tulee vajaatuottoisia metsiä
- : Mainontaa asiasta on ollut ihan liikaa: moni ns. kaupunkilaismetsänomistaja haluaa väkisin yläharvennusta kohteille, joille se ei sovi millään perusteella.
- : kohdevalinta väärä
- : Viitaten aiempaan, taloudelliset ja tieteelliset perustelut ovat vielä liian hataralla pohjalla, että erityiskohteita lukuun ottamatta menetelmän käyttöönotto sisältää erittäin suuria riskejä
- : pitempi aikainen tutkimustieto puuttuu
- : tämä tie on taantuman tie
- : Ei kuusta jääväksi puuksi
- : menetelmää markkinoitava enemmän
- : kohdevalinta
- : Ajantasaistus tulevaisuudessa
- : Ei ole sellaisia metsälöitä jossa tuota voisi harrastaa
- : Käytämme tältä osin opetuksessa Sauli Valkosen toimittamaa kirjaa
- : Ks edellinen vastaus

5.3 Luonnonhoidon painottaminen metsätaloudessa

Metsänhoidon suositukset ovat auttaneet tämän vastaajajoukon mukaan hyvin luonnonhoidon toteutuksessa ja kohdevalinnassa, kun se on painopisteenä metsätaloudessa. Metsänomistaja voi painottaa luonnonhoitoa esim. säästämällä runsaasti säästöpuita tai suosimalla lehti- ja sekapuustoisuutta metsissään.

Esitetty kritiikki kohdistuu lähinnä siihen, ettei suositusten mukainen luonnonhoidon taso toteudu.

Ovatko suositukset luonnonhoidon painottamisesta metsätaloudessa auttaneet luonnonhoidon toteutuksessa ja kohdevalinnassa?

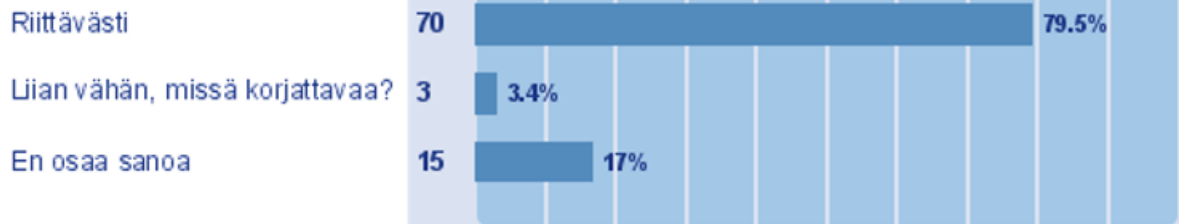

- : muistettava että näpertely maksaa
- : serti ratkaisee, vaadittava enemmän
- : toteutus ja tahto
- : Luonnonhoidon todellinen taso poikkeaa melko paljon suosituksissa esitetyistä. Suositukset ovat lähinnä hurskaita toiveita

5.4 Vesiensuojeluratkaisujen käyttö

Suosituksien vesiensuojeluratkaisujen käyttömahdollisuuksista ovat auttaneet vastausten perusteella varsin hyvin vesiensuojelun toteutuksessa ja kohdevalinnassa. Kriittiset kommentit liittyivät erityisesti töiden toteutukseen.

Ovatko suositukset vesiensuojeluratkaisujen käyttömahdollisuuksista auttaneet vesiensuojelun toteutuksessa ja kohdevalinnassa?

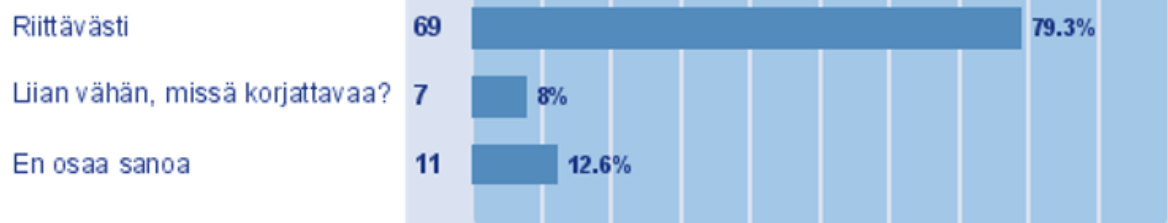

- : vesiensuojelun tärkeyttä pitäisi vaan painottaa enemmän; moni sekoittaa edelleenkin lakikohteet ja normaalin vesiensuojelun
- : ojat kaivetaan suoraan puroon, suojakaistat liian kapeita
- : Suosituksia..

5.5 Taloudellisesti kannattavan ajankohdan valinta uudistushakkuuseen

Uudistushakkuun taloudellisesti kannattavan ajankohdan valinnassa metsänhoidon suositukset ovat auttaneet varsin hyvin. Puutteina nähdään päätöksentekoa auttavien mallien ja laskentapohjien niukkuus.

Ovatko suositukset metsikön taloudellisesti kannattavasta uudistushakkuun ajankohdasta auttaneet uudistushakkuun suunnittelussa?

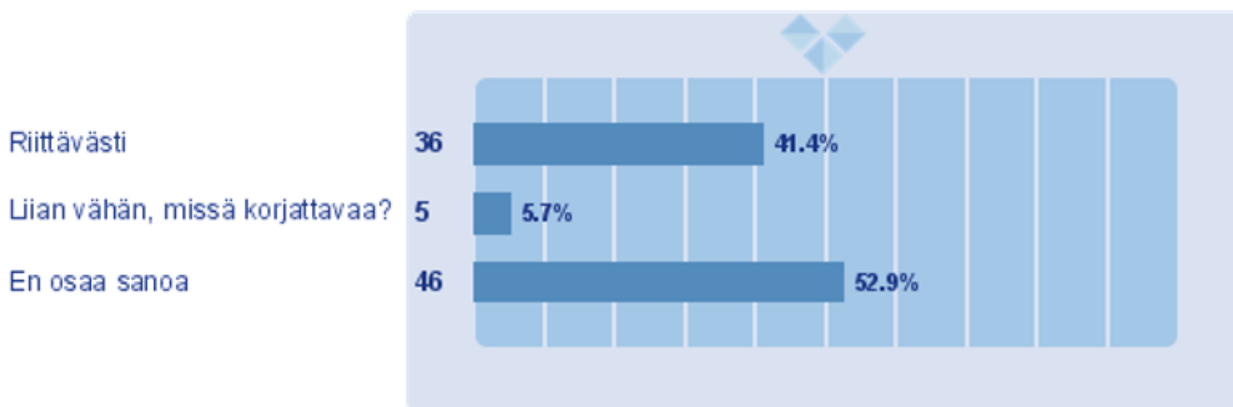

- : Talouslaskelmia ja kaavoja
- : selkeitä rajoja ja malleja eri tavoitteiden täyttämiseksi
- : liian vähän muuttujia päätehakkuun ajoituksen valintaan liittyvässä päätöksenteossa
- : liian nuoria metsiä hakataan aukoiksi

5.6 Ilmaston muutokseen sopeutuminen

Yli puolet vastaajista ei pystynyt sanomaan, ovatko metsänhoidon suositukset Ilmastonmuutokseen sopeutumisesta olleet käyttökelpoisia. Varsin suurelle osalle suositukset ovat tarjonneet riittävästi tietoa. Kritiikistä voi päätellä, että toimien tulee olla entistä konkreettisempia ja ne on perusteltava hyvin.

Ovatko suositukset ilmaston muutokseen sopeutumisesta olleet käyttökelpoisia?

- : Taitavat olla huuhaata, kaikki suomalaiset puulajit menestyvät myös huomattavasti etelämpänä
- : vaikutus ilmastoon vähäinen
- : Puulaji valinta, taimien siirto
- : tästä aiheesta tulee koko lisää tietoa , joka on valitettavasti myös sisällöltään ristiriitaista
- : Jääneet lähinnä teorian ja ajatusleikkien tasolle, eivät näy käytännössä

5.7 Uusien vaihtoehtojen hyödyntämistä edistäneet ja ehkäisseet tekijät

Metsälain uudistuminen ja sen yhteydessä tapahtunut rajoitteiden väheneminen mainitaan uusien metsänkäsittelymenetelmien käyttöä edistävinä tekijöinä.

Uusien vaihtoehtojen käyttöönoton esteinä vastaajat näkevät asenteet, joita jäykistää mm. metsänomistajien ikääntyneisyys. Uudet menetelmät eivät ole myöskään käytännön toteutuksen kannalta ongelmattomia. Lisäksi suositukset ovat osin puutteellisia käytännön toteutuksen osalta. Jälkimmäinen johtuu siitä, etteivät kokemukset ja uusin tutkimustieto ole vielä päätyneet osaksi suosituksia.

Mitä tekijät ovat edistäneet ja mitkä ehkäisseet uusien vaihtoehtojen hyödyntämistä? (48) (EOS: 28)

- : Tietämättömyys ja vanhat asenteet
- : Vaihtoehtojen menetelmien esittely
- : Ongelmia ihmisten asenteissa kokeilla uusia vaihtoehtoja.
- : Asenteet ehkäisevät, meto tasolla
- : Korjuun vaikeutuminen ja hinta rajoittavat eri-ikäisrakenteisen metsänhoidon lisääntymistä.

Juurikääpä myös iso riski

- : Metsänomistajat ovat iäkkäitä ja suurin osa ei ole valmis enää muuttamaan tapojaan
- : Lakimuutokset ovat edistäneet eri vaihtoehtojen käyttöä
- : Nykyään aika vapaat rajat
- : Lehtikirjoitukset ja keskustelupalstakirjoitukset (kovaääniset mielipiteet) ovat ohjanneet toimintaa enemmän kuin luonto tai talous.
- : Taloudellisen tuoton maksimointi ja totutut menetelmät ohjaavat vanhoissa virheissä pysymiseen
- : metsäteollisuuden lyhytnäköinen politiikka.
- : Uteliaisuus edistää uusien tapojen käyttöönottoa
- : Poiminta ja pienaukkohakkuiden kohdevalinta ja toteutus tehtävä rohkeasti itse. Ohjeet lähinnä mutu tuntumalla tehtyjä.
- : organisaatiot ulosmittavat kaiken hyödyn itselleen, ostetaan puut ja myydään taimet periaatteella. olen hakannut liikaa lahoja kuusikoita joiden uudistus perustuu kuusen istutuksille, koska se on varma ja helppo. Tulee vielä jälkihoito ja takuu päälle.
- : Kustannuslaskentaa harvennuksen ja kasvatuksen verrattuna aikaistettuun uudistamiseen; vaihtoehtoja ei ole riittävästi selvitetty.
- : Metsäomistarakenne, so. ikärakenne, kaupungistuminen, etämetsänomistajuus, passiivisuus metsäasioissa
- : taloudelliset seikat vaikuttavat lähes poikkeuksetta molemmissa tapauksissa.
- : väärät kohdevalinnat=mädät kuusikot
- : Suurempi vapaus metsien käsittelyssä on edistänyt uusien vaihtoehtojen käyttöä.
- : Kts maininta yläharvennuksista

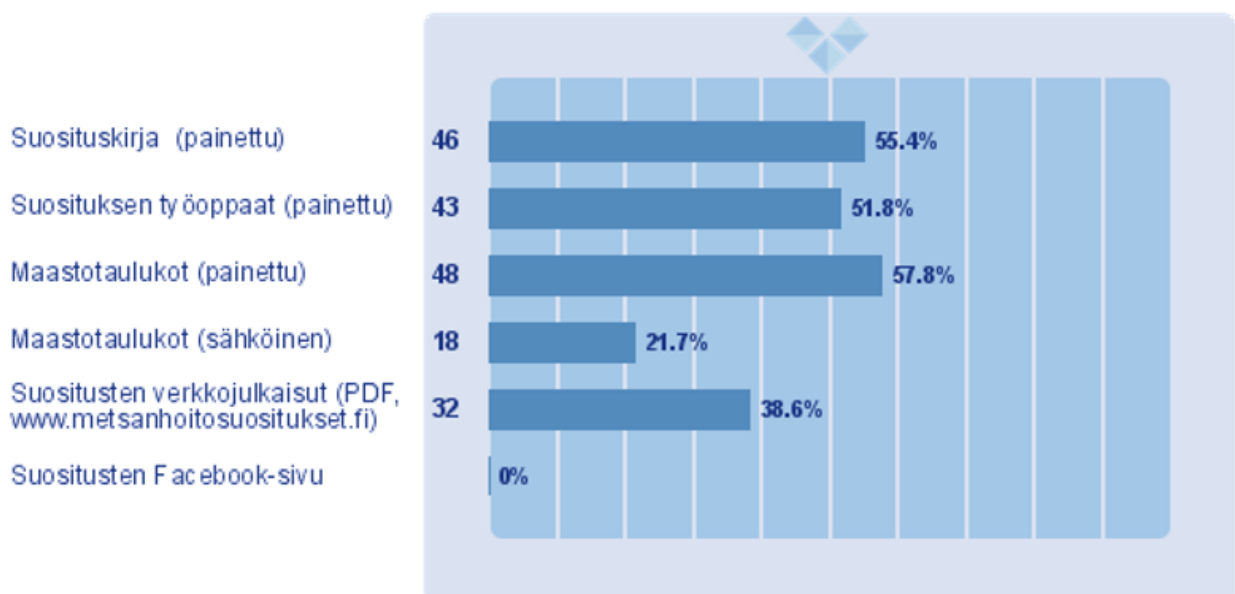
6. Metsänhoidon suositusten käytettävyyden kehittäminen

6.1 Metsänhoidon suositusten nykyisten esitysmuotojen käyttö

Ylivoimaisesti käytetyin metsänhoidon suositusten esitysmuoto on maastotaulukot, kun otetaan huomioon myös sähköisiä taulukoita hyödyntävät. Maastotaulukot sisältävät koosteen suositusten keskeisimmistä tiedoista. Paljon käytettyjä ovat myös suositusten pääteos ja työoppaat.

Lähes 40 prosenttia vastaajista on myös suositusten sähköisten verkkojulkaisujen käyttäjiä. Vastausten perusteella yksittäiset henkilöt käyttävät eri esitysmuotoja tilanteen mukaan. Maastokäyttöön sopivia ovat taulukot sekä uudet mobiilisovellukset. Suositusten Facebook-sivu ei ollut tuttu kenellekään vastaajista.

Vastaajien käyttämät metsänhoidon suositusten esitysmuodot.

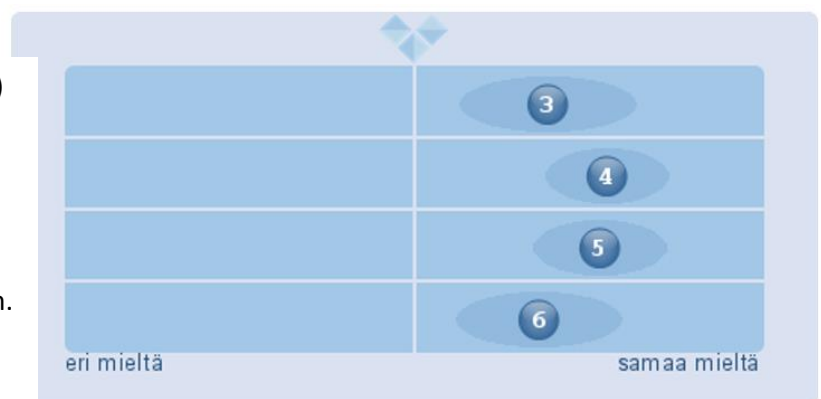

6.2 Metsänhoidon suositusten halutut esitysmuodot

Vastaajat ovat jatkossa halukkaita käyttämään erityisesti metsänhoidon suositusten sähköisiä julkaisuja sekä verkkosivuja. Tästä huolimatta myös painettujen kirjojen asema on edelleen melko vahva. Trendi on kuitenkin selvästi kohti sähköisiä tuotteita kuten kaikissa julkaisuissa tällä hetkellä.

Halukkuus käyttää metsänhoidon suositusten eri esitysmuotoja tulevaisuudessa. Huom. ZEF-kyselyn numerointi alkaa numerosta 3. Soikea alue kuvaa vastausten hajontaa. (EOS = ei osaa sanoa)

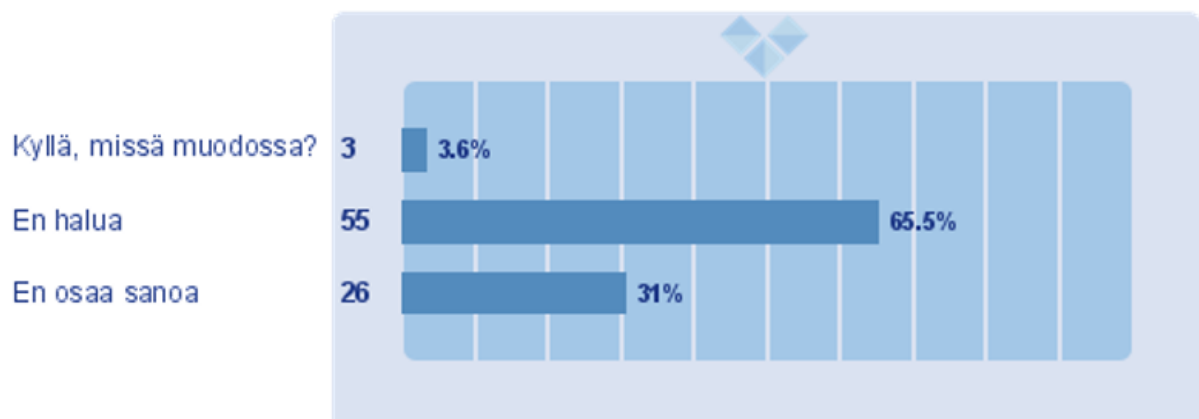
- 3 painettuina kirjoina myös jatkossa (87) (EOS: 5)
- 4. sähköisinä julkaisuinä myös jatkossa (pdf) (87) (EOS: 7)
- 5. julkaisujen lisäksi koottuna verkkosivustoksi (88) (EOS: 3)
- 6. osana muita sähköisiä palveluita, esim. Metsään.fi tai sähköinen puukauppapaikka (88) (EOS: 10)

6.3 Muut suositusten julkaisutavat ja kanavat

Muutama henkilö esittää mobiilisovellusta metsänhoidon suosituksista. Tällä hetkellä Hyvän metsänhoidon maastotaulukot sekä Metsänhoitokortisto ovat käytettävissä mobiiliversioina.

Halukkuus saada suositukset käyttöön muussa muodossa kuin edellä (luku 6.2).

- : Tablettiin appsina
- : sovelluksena
- : mobiilisovelluksena

6.7. Verkkosivu suosituksista keskustelua varten

Mahdollinen metsänhoidon suosituksia koskevaa keskustelua varten perustettu verkkosivu kiinnostaa jossain määrin yli puolta vastaajista. Kuitenkin vain alle 6 prosenttia heistä ilmoittaa olevansa siitä varmasti kiinnostuneita. Aika ei todennäköisesti ole vielä kypsä tällaiselle erilliselle verkkosivulle.

Tällä hetkellä on käytettävissä Metsälehdessä keskustelupalsta, jolla käydään paljon keskustelua metsänhoidosta ja puunkorjuusta. Sen kautta on kuitenkin melko vaikeaa kerätä kokemuksia tai palautetta metsänhoidon suosituksista silmällä pitäen.

Halukkuus osallistua keskusteluun suositusten kehittämisestä tai soveltumisesta käytäntöön, jos metsänhoitosuosituksille perustettaisiin keskustelua varten verkkosivu.

Olen varmasti kiinnostunut

5

5.7%

Olen mahdollisesti kiinnostunut

40

45.5%

En ole kiinnostunut

37

42%

En osaa sanoa

6

6.8%

6.8. Palautteena satuja yleisiä huomioita ja kommentteja metsänhoidonsuosituksista

Muissa kommentteissa vastaajat ovat pohtineet nykyisten metsänhoidon suositusten asemaa. Vastausten mukaan suositukset ovat edelleen tarpeellisia, vaikka eri toimijoiden ammattitaito onkin keskeisintä onnistumisessa metsätalouden eri osa-alueilla.

Metsänhoidon suositusten johtoryhmän kokouksessa (13.12.2016) keskusteltiin, kannustavatko suositukset metsien käyttöön ja erityisesti puukauppaan. Taloustarkasteluissa puukaupan merkitys ei ole noussut kovin näkyväksi, vaikka metsätalouden tulot realisoituvat lähes pelkästään siinä. Metsänhoidon suosituksissa on vuoden 2017 ohjelmassa Korjuuvalmis leimikko –konseptin kehittäminen, mikä vastaa ainakin osin tähän tarpeeseen.

Johtoryhmän kokousta seuranneessa seminaarissa tuli esille suositusten melko ohut kosketuspinta metsänomistajiin. Kaikille suositusten eri käyttäjäryhmille tarkoitettu yhteinen materiaali ei palvele etenkään tuoreita metsänomistajia, joilla on jo metsätalouden perustiedoissa puutteita. Osa materiaalista olisi tarpeen jalostaa suoraan metsänomistajille kohdennetuksi.

- : Suosituksilla on edelleen paikkansa, mutta niiden rooli varsinaisen metsänhoidon ohjauksessa on aika pieni, ne ovat tosiaankin vain suosituksia. Sen sijaan niiden merkitys eräänlaisina metsänhoidon käsi- tai oppikirjoina on merkittävä ja siinä ne ovat erittäin käyttökelpoisia etenkin kun ne (ja työoppaat) ovat pääsääntöisesti hyvin ja ansiokkaasti tehtyjä.
- : Julkaisut pitää olla maksuttomia. Olisi hyvä julkaista myös englanniksi.
- : Suositusten lisäksi voisi olla tarjolla "antisuosituksia", miten ei pidä toimia ja mitkä seuraukset. Nykyisissä metsänomistajissa paljon sellaisia joilla ei mitään kosketuspintaa alaan ja ajatukset sen vuoksi reaali maailmasta ulkona
- : En osaa sanoa
- : Miksi ihmeessä suosituksia ollaan nyt uudistamassa? Siihen EI ole tarvetta!
- : on menty liian ns. luontopainotteisesti. metsätalouden on oltava kannattavaa; muuten siihen ei investoida; se ei myöskään kehity.
- : Käytännön järki mukaan suunnitteluun. Suositusten vaikutus pitemmällä aikavälillä mietittävä ensiksi. Auditioijiksi käytännön asiat kantapään kautta hallitsevat henkilöt, ei pelkkiä kirjaviisaita.
- : metsänhoitosuosituksia ovat ansainneet paikkansa järjestelmässä. Paras taloudellinen tulos metsästä saavutetaan kuitenkin ammattitaidolla, moni motokuski harventaa runkoluvun oikeaksi mutta mitä on jäänyt kasvamaan. Yläharvennus on isojen kikka ostaa halpaa tukkia.
- : olen saanut harsinnan tuloksena muodostuneet metsät uudistettua ja nyt suositellaan yläharvennusta, ei hyvä

7. Toimenpiteitä metsänhoidon suositusten kehittämiseksi

Ehdotukset toimenpiteiksi arvioinnin pohjalta

- 1) Yksittäisistä aiheista kootaan ja prosessoidaan ajantasaisia tietoja esimerkiksi tutkimusseminaarien avulla. Näissä on syytä hyödyntää uuden tutkimustiedon ohella käytännön toimijoiden kokemuksia niin paljon kuin mahdollista.
- 2) Yleisviestinnän ohella tarvitaan erityisryhmille, kuten puunkorjuuta tekeville, suunnattua viestintää, jossa on otettu huomioon kohderyhmän tarpeet. Tällä varmistetaan, että ammattilaisten tiedot suositusten sisällöstä pysyvät ajan tasalla. On huolehdittava, että metsänomistajat voivat myös omatoimisesti hyödyntää suosituksia metsänsä käytön suunnittelussa.
- 3) Suosituksia on tarpeen kehittää verkkosivupohjaiseksi asiantuntijajärjestelmäksi, jossa metsänkäsittelyn eri vaihtoehtojen vertailu on mahdollista nykyistä helpommin.

Lähteet

- Greis, I., Perälä, M., Perälä, T. & Teppo, M. (toim.) 2015. Metsänhoidon suositukset metsäteiden kunnossapitoon, työopas. Tapion julkaisuja. 57 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Joensuu, S., Kauppila, M., Lindén, M. & Tenhola, T. 2012. Hyvän metsänhoidon suositukset – Vesiensuojelu. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisuja. 78 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Koistinen, A., Luiro, J-P. & Vanhatalo, K. (toim.) 2016. Metsänhoidon suositukset energiapuun korjuuseen, työopas. Tapion julkaisuja. 96 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Kotiharju, A. 1999. Metsänhoitosuositusten kehittämis- ja vaikuttavuuskysely 1998. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio.
- Lindén, M., Lilja-Rothsten, S, Saaristo, L. & Keto-Tokoi, P. 2014. (toim.) Metsänhoidon suositukset riistametsänhoitoon, työopas. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisuja. 62 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Saari, E., Hyytinen, K. & Lähteenmäki-Smith, K. 2008. Kehittävä vaikuttavuusarviointi menetelmänä tutkimus- ja kehitystoiminnan suuntaamisessa ja oppimisessa. Hallinnon tutkimus 1/2008 https://www.researchgate.net/publication/236010456_Kehittava_vaikuttavuusarviointi_menetelmana_tutkimus-ja_kehitystoiminnan_suuntaamisessa_ja_oppimisessa
- Saaristo, L. & Vanhatalo, K. (toim.) 2015. Metsänhoidon suositukset talousmetsien luonnonhoitoon, työopas. Tapion julkaisuja. 176 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Sved, J. & Koistinen, A. (toim.) 2015. Metsänhoidon suositukset kannattavaan metsätalouteen, työopas. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisuja. 104 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Vanhatalo, K., Väisänen, P., Joensuu, S., Sved, J., Koistinen, A. & Äijälä, O. (toim.) 2015. Metsänhoidon suositukset suometsien hoitoon, työopas. Tapion julkaisuja. 157 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>
- Äijälä, O., Koistinen, A., Sved, J., Vanhatalo, K. & Väisänen, P. (toim.) 2014. Metsänhoidon suositukset. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisuja. 264 s. <http://metsanhoitosuosituksset.fi/suosituksset/>

Maistraatinportti 4
00240 Helsinki
tapio@tapio.fi

www.tapio.fi